

*О. Німилович, канд. пед. наук, доц.,
Дрогобицький державний педагогічний
університет імені Івана Франка
О. Юрош, канд. пед. наук, доц.,
Київський національний університет
культури і мистецтв*

МІСЦЕ МУЗИЧНОЇ ШЕВЧЕНКІАНИ В СПАДЩИНІ ЙОСИПА ГОШУЛЯКА, ВИЗНАЧНОГО УКРАЇНСЬКОГО ДІЯЧА З КАНАДИ

У статті подається характеристика творчої діяльності, репертуару, записів композицій до слів Т. Шевченка відомого представника музичних кіл української діаспори Йосипа Гошуляка.

Ключові слова: *шевченкіана, Йосип Гошуляк, солоспіви, репертуар, записи.*

Естетичним втіленням краси, духу народу, найпотаємнішого світу людини – її почуттів ліричного, драматичного, трагічного – стала українська народна пісня. Вона, пишна своїм жанровим, інтонаційним, ритмічним і ладовим розмаїттям, жила повнокровним художнім життям, дочекавшись своїх лицарів в особах двох геніальних синів – поета Тараса Шевченка і творця музики Миколи Лисенка. Зачаровані велетенською силою пісні, вони віддали їй усю свою енергію таланту, все своє життя, а славні українські співаки зуміли показати неповторність музично-національного духу рідного народу цілому світові. Як зазначав видатний композитор ХХ ст. Станіслав Людкевич, "мабуть, ні один із світових поетів-ліриків не діждався такої сили музичних обробок своїх творів (і то якраз вокальних, т. є. призначених до співу), що саме Шевченко" [10, 246].

Крім геніальних Лисенкових творів, поезія Т. Шевченка надихала багатьох композиторів писати музику до Кобзаревих слів, це – С. Воробкевич, О. Нижанківський, Д. Січинський, А. Вахнянин, П. Сениця, Я. Степовий, К. Стеценко, Ф. Колесса, Й. Кишакевич, В. Барвінський, С. Людкевич, Я. Ярославенко, Л. Ревуцький, М. Колесса, В. Безкоровайний, Б. Вахнянин, О. Бобикевич. І як слушно зауважив у своїй ґрунтовній праці "Вокальна музика на тексти поезій "Кобзаря" С. Людкевич, "поезія Шевченка приневолити всіх українських музик у меншій або більшій мірі, свідомо чи й не свідомо інтенсивніше виявити народний український характер і колорит у музичній вокальній літературі" [11, 269].

До грона співаків світової слави, які інтерпретували твори українських композиторів до віршів Т. Шевченка, безперечно, належать М. Менцинський, О. Мишуга, С. Крушельницька,

О. Руснак, З. Дольницький, О. Носалевич, М. Голинський, М. Скала-Старицький, В. Тисяк, І. Козловський, Б. Гмиря, Є. Зарицька, М. Сокіл. Звучить музична Шевченкіана й у виконанні сучасних українських співаків, яких можемо чути як у записах, так і, безпосередньо, в концертних програмах, як, наприклад, в інтерпретації Йосипа Гошуляка.

Мистецький доробок відомого у світі співака не надто знаний в Україні. Ґрунтовна книжка спогадів Йосипа Гошуляка [2], альбом світлин [8] подають біографічні відомості, відгуки видатних музикознавців про співочу кар'єру митця. Окремі публікації І. Гамкала [1], В. Грабовського [6; 7], І. Лисенка [9], П. Маценка [12], Р. Савицького-мол. [16] подають інформацію про виконавський і концертний доробок Й. Гошуляка. Втім, основною джерельною базою для написання дослідження стали концертні афіші, платівки і компакт-диски співака.

Метою запропонованого дослідження є аналіз творчої діяльності, репертуару, записів композицій до слів Т. Шевченка відомого представника музичних кіл української діаспори Йосипа Гошуляка.

Примітно, що Йосип Гошуляк могутність свого голосу, глибину таланту, багатство зацікавлень і любов до пісні розкрив у собі завдячуючи найріднішій людині – матері, а духовні джерела його творчості, звичайно, віднайшли свій початок у Богослужіннях, церковному співі, які пізніше визначили подальші студії в духовній семінарії (Станіславів-Німеччина-Голландія), а згодом і навчання в Амстердамській і Торонтській консерваторіях (педагоги – Дометій Йоха-Березинець, Анна Ель-Тур, Джіна Чіна). Варто зазначити, що під час навчання в Голландії у духовній семінарії в місті Кулемборг (1948) зав'язалася творча співпраця двох митців Мирослава Антоновича і Йосипа Гошуляка, яка тривала понад сорок років. У листі від 24 травня 2010 року до авторки цієї публікації Йосип Гошуляк з великою шанобою написав, що його спілкування з п. М. Антоновичем у духовній семінарії "базувалось на щоденних зустрічах, дискусіях на тему музики та особливо над пісенним хоровим репертуаром для нашого хору. У семінарії я був єдиний, з ким диригент, знаючи про мою музичну освіту радо і щиро спілкувався та радився. Очевидно я був радий цьому, адже молодий студент богословії, а також, рівночасно (за дозволом ректора) я вчився в Королівській музичній консерваторії (м. Амстердам), де успішно продовжував навчання. А спілкування з п. Антоновичем-музикознавцем давало мені багато досвіду в музично-вокальному мистецтві... Ці зустрічі доповнювали мої нелегкі змагання на чужині – безмежно. Бадьорили, давали надії на прямування в музичній діяльності до вершин, значно підтримали мої бажання працювати в діаспорі і для добра нашої рідної української музичної культури" [5].

Репертуар співака охоплює понад 30 класичних оперних арій, ряд вокальних камерних творів, українську класику, до якої входять і композиції на вірші Тараса Шевченка (34 солоспіви) й Івана Франка (15), народні пісні.

В одній зі своїх книг "Й свого не цурайтесь" Йосип Гошуляк зазначив, що ставиться до Тараса Шевченка "не лише як до геніяльного поета й живописця, але як до пророка українського народу..." [2, 178].

Очевидно, що композиції М. Лисенка до поезій Т. Шевченка займали провідне місце у репертуарному переліку співака. Поширюючи їх у Європі, США і Канаді, Йосип Гошуляк завжди стверджує: "Будучи гарячим звеличальником філософії й поезії Тараса Шевченка, я всечасно використовував різні нагоди для популяризації пісень, зкомпонованих на слова поета" [2, 217].

Принагідно варто нагадати концертні програми, які містили виступи митця з його шевченкіаною. До таких, насамперед, належить Концерт-Академія до 150-річчя від дня народження Тараса Шевченка, який відбувся 29 листопада 1964 року в Массей Голл в Торонто. В програмі святочної академії разом із співачкою Євою Столярчук-Білас, піаністкою Любою Жук, актором театру Леся Курбаса "Березіль" Йосипом Гірняком Й. Гошуляк виконав три твори М. Лисенка до віршів Кобзаря ("Свято в Чигирині", "Минають дні", "Ой Дніпре мій, Дніпре") під акомпанемент піаністки Марти Кравців-Барабаш.

Цікавою і різноманітною була також програма сольного концерту Йосипа Гошуляка в супроводі піаніста Лео Баркіна в залі Вищої школи Бікфорд Парк в Торонто 30 березня 1969 року, де поряд з композиціями Д. Верді, Д. Россіні, П. Чайковського, українськими народними піснями в обробках М. Лисенка, Г. Китастого, В. Уманця і М. Дремлюги, звучали твори до слів Т. Шевченка – "Реве та стогне Дніпр широкий" М. Лисенка, "Давно те минуло" А. Кос-Анатольського і поема "Чернець" М. Вериківського.

Слід наголосити, що в репертуарному переліку сольних концертів Йосипа Гошуляка завжди, поруч із світовою класикою, творами сучасних українських і зарубіжних авторів, присутні композиції до поезій Т. Шевченка, як, наприклад, в програмі сольного концерту співака в супроводі Тетяни Ткаченко, що відбувся 7 листопада 1972 року у Вінніпегу (звучали твори К. Стеценка, М. Лисенка, Я. Степового, М. Гайворонського). Тут співак виконав "Свято в Чигирині", "Минули літа", "Ой Дніпре мій, Дніпре" М. Лисенка і "Ченця" М. Вериківського, зазначаючи, що "у букеті міжнародної класики українська – одна з найкращих квіток" [8, 63].

Оглядаючи афіші концертних виступів Йосипа Гошуляка, звертаємо увагу на програму вечора, присвяченого Тарасові Шевченку, який пройшов 2 березня 1974 року й де вступне слово

тримав Улас Самчук, читав поезії Кобзаря Йосип Гірняк, а музичні композиції звучали у виконанні Марти Кокольської (сопрано) і Йосипа Гошуляка (бас) в супроводі Тетяни Ткаченко (фортепіано). Й. Гошуляк співав поему "Чернець" М. Вериківського, думу з поеми "Сліпий" ("Невольник") Ф. Глушка й солоспіви – "Давно те минуло" з музикою А. Кос-Анатольського і "Долю" М. Лисенка.

Треба згадати тут і концерт на пошану одного з найулюбленіших композиторів співака Василя Барвінського 19 квітня 1964 року в музичному інституті ім. М. Лисенка в Торонто, де в супроводі М. Кравців-Барабаш Йосип Гошуляк виконав "Псалом Давида 94" і "Ой поля, ви поля" до слів О. Кониського, а також літературний вечір-концерт, присвячений пам'яті українських письменників, репресованих і розстріляних у часи сталінського терору 1920-х і 30-х років, що відбувся 22 лютого 1975 року в Торонто. Вартий уваги виступ артиста в концертній програмі, присвяченій 90-річчю служителів Мельпомени Йосипа Гірняка і Олімпії Добровольської (31 березня 1985 року) в залі У.Н.О. в Торонто, де прозвучала поема "Чернець" М. Вериківського і "Минули літа молодії" О. Нижанківського.

Знаковим є той факт, що в усіх сольних виступах під час гастролей в Україні в 1980 і 1990 рр. у Львівській філармонії ім. С. Людкевича, Колонному залі Київської філармонії ім. М. Лисенка, Чернівецькій філармонії, в Тернополі Й. Гошуляк завжди відчував потребу виконувати композиції до віршів Кобзаря. Особливо зворушливими були поїздки в часи радянського режиму в 1980 році для співака-емігранта, який, покинувши рідну землю в юнацькому віці, з трепетом на короткий час повернувся і відчув, що його "пісні з шевченковим текстом, не змазаним, не перефразованим, не підправленим у марксистському дусі будили національну свідомість українців" [8, 70-71]. Його концертні програми були справжнім променем національного світильника, що був затьмарений впродовж багатьох років комуністичним терором, а натхненний національною ідеєю репертуар митця, що містив твори українських авторів (деякі зовсім незнані, а часто й заборонені в тодішній Україні) у високомистецькому виконанні артиста, будив слухачів до роздумів, почуття гордості за свій народ та любові до України. І, звичайно, серед таких композицій були, як завжди, шість солоспівів на тексти Т. Шевченка з музикою М. Лисенка, С. Людкевича, А. Кос-Анатольського, М. Вериківського й твори Г. Китастого, М. Фоменка, Д. Задора до віршів І. Франка, У. Кравченко, О. Підсухи. Як зазначив Й. Гошуляк "співати пісні на слова Тараса Шевченка (в Києві – О. Н.) було для мене найбільшою радістю" [2, 34]. Хоч і довелось чимало страждати за свою любов до України, адже деякі канадські "патріоти", прагнучи спаллювати високе ім'я співака, звинувачували його у тому, що співав для "комуністів".

Проте, такі закиди не спинили його творчого лету і зростання. З Шевченкіаною виступав Йосип Гошуляк і вдруге приїхавши в Україну 1990 року, співаючи у Львові, Києві, Івано-Франківську, Тернополі, Коломиї і Стрию, залишивши незабутні враження для слухачів.

Своєю прирастаттю до Шевченкового слова виконавець-співак виразив у лаконічній фразі: "Тарас Шевченко був і залишається моїм натхненням, моїм дороговказом... В його полум'яну поезію я вкладав усю свою душу, весь свій хист. Бо ж Т. Шевченко уособлював собою трагедію українського народу, його поетичне слово є виразником дум і прагнень народу..." [8, 63].

Дискографія співака Йосипа Гошуляка налічує три платівки, дві аудіокасети і п'ять компактдисків. І, звичайно, провідне місце займає довгограйна платівка "Йосип Гошуляк – українська клясика", випущена в Торонто фірмою RCA в 1967 році. Символічно, що у своєму першому записі співак застосовує лише твори українських композиторів. Як зазначив музикознавець П. Маценко, "для українців ця платівка – історична пам'ятка" [12]. Підзаголовок альбому звертає слухача до дорогої серцю України: "Тебе в пісні бачу, рідний краю". Тут в супроводі піаніста Лео Баркіна записано одинадцять творів українських композиторів: М. Лисенка "Безмежнеє поле" (сл. І. Франка), "Моліться братія, моліться" і "Ой Дніпре мій, Дніпре" (сл. Т. Шевченка), "Пісня Тараса" (сл. М. Старицького), "Човен" (сл. Є. Гребінки); Я. Степового – "Човен", "Степ" (сл. М. Чернявського); В. Барвінського – "Ой поля, ви поля" (сл. О. Кониського), "Псалом Давида 94" (обр. тексту П. Куліша); К. Стеценка – "Кряче ворон" (сл. Є. Кротевича); М. Гайворонського – "Дума" (сл. народні). Вже у цій першій платівці співак записав два твори до віршів Т. Шевченка. Позитивною рисою альбому, виданого з нагоди 100-річчя державності Канади і 75-річчя українського поселення у цій країні – є подання друкованих текстів пісень, відомостей про композиторів українською, англійською та французькою мовами.

Платівка мала прекрасні відгуки і стала подією в музичному житті українців у світі: "Видання високомистецьке не лише добором музичних творів, але в такій же мірі виконанням оперним співаком, басом Йосипом Гошуляком. Виконання цих творів – на найвищому рівні, технічно досконале, у супроводі справжнього майстра фортепіано Лео Баркіна... Нарешті українець і чужинець зможуть почути музику, що нас робить гордими з себе, а чужинців змушує визнати нас музично розвиненою нацією" [18].

Наступним став альбом "Басові арії та монолози" записаний фірмою "Бут Рекордс Інк" в 1976 році. Слід наголосити, що і тут співак, поряд із речитативами і аріями з трьох опер Дж. Верді ("Набукко", "Сіцилійська вечірня", "Дон Карлос"), арією з опери "Садко"

М. Римського-Корсакова рекордував українську народну пісню в обробці М. Фоменка, а також чудовий твір – поему-монолог "Чернець" М. Вериківського до слів Т. Шевченка. Виконання супроводжував Канадський симфонічний оркестр під орудою Ернесто Барбіні, який став надзвичайно тонким, чутливим партнером співака, а особливо в поемі "Чернець", коли перейнявшись глибоким вникненням Й. Гошуляка у зміст Шевченкової поезії й музики Вериківського, митці творили єдине монументальне полотно – до повного злиття співця з оркестром, що підтверджує їхню високу майстерність, наповнену внутрішнім переживанням.

Могутній голос Йосипа Гошуляка, наділений широтою барв, глибока інтерпретація поеми "Чернець" сприяли й популяризації імені композитора, маловідомого в Україні і майже незнаного за кордоном, адже в альбомі подавались світлина й інформація про життєвий і творчий шлях М. Вериківського (1896-1962) і його твір на текст Кобзаря. Отримавши нову платівку Йосипа Гошуляка в супроводі симфонічного оркестру Мирослав Антонович особливо відзначив "зразкове і потрясаюче виконання поеми "Чернець" (музика М. Вериківського)" [2, 239], стверджуючи, що це велике надбання, яким мають гордитись всі українці.

Музикознавці вважають М. Вериківського одним з найкращих інтерпретаторів Шевченкової поезії в музиці. Його симфонічну поему для баса, хору та симфонічного оркестру "Чернець" за поемою Шевченка Максим Рильський назвав шедевром митця [15]. Народний артист України і диригент Національної опери, професор Іван Гамкало слушно зауважив, що "після Бориса Гмирі, який серед українських співаків залишив найбільшу дискографію, другої цілеспрямованої творчої натури як Й. Гошуляк годі знайти в інтерпретації музичної Шевченкіани" [1].

Третя платівка вокальних творів Й. Гошуляка, яка побачила світ у 1982 році, містить композиції українських авторів до поезії Т. Шевченка і з'явилась під назвою "Тарас Шевченко – великий бард в пісні". Особливої уваги заслугоує запис семи Лисенкових композицій, серед яких "Гетьмани, гетьмани", "Реве та стогне Дніпр широкий", "Минають дні", "Косар", "Мені однаково", "Доля", "Ой Дніпре мій, Дніпре".

Слухаючи у виконанні Й. Гошуляка "Ой Дніпре мій, Дніпре", неначе відчувається сміливий шум повноводної ріки, як символу могутності українського народу – з таким проникненням і емоційною силою співак розкриває зміст Шевченкової поезії, а інтерпретація солоспіву наближає його до яскравої оперної арії. Справжнім шедевром є солоспів "Свято в Чигирині" у виконанні Й. Гошуляка, який вирізняється патетикою звучання. Співак особливо тонко зумів передати задум композитора і відчуті раптові зміни настроїв, а чітка дикція підсилює заряд енергії і великого змістового узагальнення.

Експресія, драматизм, емоційність, патріотизм, глибина вокальних барв виявляються у виконанні Й. Гошуляком драматичного монологу – солоспіву "Мені однаково" – Лисенковій інтерпретації віршів Шевченка. "Прислухаймося, як Гошуляк співає "Долю" Шевченка, і відчуємо, яка у нього бездоганна дикція, яке виразне слово, який еластичний голос і як все це творить те, що називаємо божественним співом" [13, 547], – так охарактеризував спів митця видатний український дослідник, фольклорист і музикознавець Григорій Нудьга.

На платівці записано й інші прекрасні солоспіви: ліричний "І золоті, й дорогої" Д. Січинського, "Давно те минуло" А. Кос-Анатольського і епічно-драматичний твір "За байраком байрак" С. Людкевича. Слід зауважити, що завершують альбом три вокальні композиції Остапа Бобикевича (1889–1970), уродженця Стрия, автора понад 120 творів, серед яких 14 вокальних речей до віршів Т. Шевченка, що були записані вперше. Це три солоспіви композитора – "Думи мої", "І небо невмите", "Марія", характерні зверненням до почуттів суму за рідною землею, притаманних як поетові й композиторові, так і виконавцю, а також до прохання в заступництві для свого народу в Матері Божої. Мистецьки вивершеного звучання Шевченкіани Йосипа Гошуляка додає майстерний, вишуканий супровід чудової піаністки Тетяни Ткаченко. Спів Й. Гошуляка натхненний, щирий, заворожуючий і привабливий, віртуозний і філігранний у всіх гранях свого таланту, і як зазначив Іван Лисенко, "у його співі чується народна душа, як чується вона в пісенній прозі Шевченка, просто й проникливо виливаючи горе і радість, любов і печаль" [9, 550].

Згодом Й. Гошуляк здійснив перезапис (1999) двох платівок "Басові арії та монологи" і "Тарас Шевченко в слові та пісні" на компакт диски, які розійшлися між шанувальниками творчості маестро як в Україні, так і у світі. Вже у жовтні 1999 року відбулась презентація цих альбомів у Тернополі, Дрогобичі, Чорткові, Львові та Києві у присутності славного співака.

Пишучи про платівки Йосипа Гошуляка, знаний музикознавець Роман Савицький-мол. звертає увагу саме на записи творів М. Лисенка до поезій Т. Шевченка й зазначає, що в них "...Йосип Гошуляк, безсумнівно, відчувається як на власному ґрунті, тут його музичне трактування співзвучне задумові композитора. Іншими словами, твори композитора Лисенка настільки близькі співакові, що тепер, більш ніж коли-небудь, відчувається їхня духовна близькість" [16, 164].

У публікаціях письменника і журналіста з Канади Мар'яна Дального і музикознавця, голови Дрогобицької організації Національної спілки композиторів України Володимира Грабовського [7] неодноразово наголошувалось, що незважаючи на унікальний внесок Й. Гошуляка до Шевченкіани, популяризацію у

світі української пісні і класики, публіцистичну діяльність й інші досягнення співака, він не відзначений почесним званням. Зокрема, в 2002 році Лауреат Національної премії ім. Т. Шевченка, поет Іван Гнатюк і голова Дрогобицької організації Національної спілки композиторів України Володимир Грабовський в листі до видатних представників українського мистецтва – Михайла Головащенко, Лесі Дичко, Івана Гамкала, Михайла Степаненка (які й підтримували Й. Гошуляка всіма можливими для них засобами) звернулися з проханням поширити славу співака в Україні, присвоївши почесне звання Народного артиста. Минали роки, а давно заслужене офіційне визнання на рідній землі губилося у владних лабіринтах. Втім, нагорода все ж знайшла свого героя і 25 травня 2008 року Указом Президента України Віктора Ющенка відомому оперному та камерному співаку Йосипові Гошулякові було присвоєно звання Заслуженого артиста України за вагомий особистий внесок у розвиток українсько-канадських відносин та активну діяльність у гуманітарній сфері [17].

У 2012 році в Києві до 200-річчя Тараса Шевченка співак підготував і видав комплект із трьох компактних дисків під загальною назвою "У поклоні Кобзареві": перший – "І воспою знову", другий диск – "Басові арії та монологи", третій – "Надію в серці привітаю". Перший диск містить дванадцять композицій до слів Т. Шевченка у супроводі піаністів Л. Баркіна, Т. Ткаченко і Капели бандуристів ім. Т. Шевченка з Детройту (США). Диск "Басові арії та монологи" є перезаписом, проте у 2012 році було здійснено опрацювання і повернуто повновартісне звучання голосу. Третій налічує також шість музичних творів на слова Т. Шевченка українських композиторів М. Лисенка, М. Вериківського, М. Фоменка, О. Бобикевича. Цього ж року вийшла друком і нова книжка про співака "Орав свій переліг", у назві якої застосовано рядки з поезії Т. Шевченка "Не нарікаю я на Бога...". Видання повниться нарисами, спогадами, рецензіями, науковими розвідками про творчість Й. Гошуляка, його авторськими публікаціями, епістолярними зразками, цікавими світлинами ще барвистіше розкриваючи творчий і життєвий шлях митця [14].

Мистецькі засади Йосипа Гошуляка-артиста сягають глибин народної любові, патріотизму, духовних цінностей, внаслідок чого основним життєдайним водограєм проступають в його творчості шана до народної пісні та світочів України – поета Т. Шевченка і композитора М. Лисенка та стремління зафіксувати у якнайкращому виконанні малознані перлини українських композиторів, як поему "Чернець" М. Вериківського. Повертаючись до дискографії, вслухаючись у Шевченкіану Йосипа Гошуляка, в його могутній бас, який міниться багатством колориту, майстерністю, пристрастю,

глибиною, силою і грацією, смаком і драматизмом, усвідомлюється вагомість доробку митця, важливість вивчення барв інтерпретації цих композицій знаменитим співаком – українцем-патріотом для піднесення духу рідного народу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гамкало І. Йосип Гошуляк – володар унікального голосу (до 85-річчя співака) / Іван Гамкало // *Гомін України (Торонто)*. – 2009. – № 5.
2. Гошуляк Й. Й свого не цурайтесь: Спогади, листування, матеріали / Йосип Гошуляк. – Львів: Каменяр, 1995. – 590 с.
3. Гошуляк Й. Рятуймо українську музичну культуру / Йосип Гошуляк // *Міст (Торонто)*. – 2006. – 26 січня.
4. Гошуляк Й. Не забуваймо музичної спадщини / Йосип Гошуляк // *Літературна Україна*. – 2005. – 10 листопада.
5. Гошуляк Й. Лист до О. Німилевич і Л. Філоненка від 24 травня 2010 року. Зберігається в архіві автора.
6. Грабовський В. "Життя коротке – мистецтво вічне" / Володимир Грабовський // *Міст (Торонто)*. – 2005. – 1 вересня.
7. Грабовський В. Космогонія українського співу (до 80-річчя Йосипа Гошуляка) / Володимир Грабовський // *Міст (Торонто)*. – 2004. – Ч. 25. – 1 липня.
8. Йосип Гошуляк. *Миті життя* / [упорядкув. М. Онуфрієв]. – Тернопіль: Джура, 2002. – С. 63.
9. Лисенко І. Осяяний поет музики / Іван Лисенко // Гошуляк Й. *Й свого не цурайтесь: Спогади, листування, матеріали*. – Львів: Каменяр, 1995. – С. 549–551.
10. Людкевич С. Співні та мелодійні основи й прикмети поезії Т. Шевченка / Станіслав Людкевич // Людкевич С. *Дослідження, статті, рецензії, виступи. Т. I.* / [упорядкув., ред., З. Штундер]. – Львів: Дивосвіт, 1999. – С. 246–254.
11. Людкевич С. Вокальна музика на тексти поезії "Кобзаря" / Станіслав Людкевич // Людкевич С. *Дослідження, статті, рецензії, виступи. Т. I.* / [упорядкув., ред., З. Штундер]. – Львів: Дивосвіт, 1999. – С. 255–269.
12. Маценко П. Альбом пісень – Йосип Гошуляк / Павло Масенко // *Вісті*. – 1967. – № 4.
13. Нудьга Г. Співучі зорі України: Йосип Гошуляк / Григорій Нудьга // Гошуляк Й. *Й свого не цурайтесь: Спогади, листування, матеріали*. – Львів: Каменяр, 1995. – С. 541–548.
14. Орав свії переліг. Йосип Гошуляк: від маминої пісні до вершин вокалістики / [упорядкув. Марта Онуфрієв]. – К.: Видавничий дім "Києво-Могилянська академія". – 911 с.
15. Познякова Е. Збереження і вшанування спадщини українського композитора диригента, педагога Михайла Вериківського / Едіта Познякова [Електронний ресурс] // Режим доступу: <http://kobza.com.ua/36-informacija-analityka/kultura/4660-zberezhennia-i-vshanutannia-spadshchynu-ukrainskoho-kompozytora-dyryhenta-pedahoha-mykhaila-verykivskoho.html>
16. Савицький Р.-мол. Йосип Гошуляк на платівках / Роман Савицький-мол. // Гошуляк Й. *Й свого не цурайтесь: Спогади, листування, матеріали*. – Львів: Каменяр, 1995. – С. 163–164.
17. Співаку Йосипові Гошулякові присвоєно звання Заслуженого артиста України // *Міст (Торонто)*. – 2008. – № 23. – 5 червня. – С. 4.
18. Хмурович О. Українська музична класика у виконанні Йосипа Гошуляка / О. Хмурович // *Гомін України (Торонто)*. – 1968. – 4 травня.

Надійшла до редколегії 11.03.14

Нимилевич А., Юрош Е.

Музыкальная Шевченкиана в наследии Йосипа Гошуляка, выдающегося украинского деятеля из Канады

В статье подается характеристика творческой деятельности, репертуара, записей композиций на слова Т. Шевченка известного представителя музыкальных кружков украинской диаспоры Йосипа Гошуляка.

Ключевые слова: шевченкиана, Йосип Гошуляк, романсы, репертуар, записи.

Nimylovych O., Yurosh O.

Place of musical heritage in Shevchenkiana of Joseph Hushulyak, a prominent Ukrainian figure from Canada

Description of creative activity, repertoire, recordings of songs to the words of the T. Shevchenko known representative of Ukrainian diaspora of Josyp Hoshuliak are given in the article.

Key words: shevchenkiana, Josyp Hoshuliak, romances, repertoire, recordings.

УДК 821.161.2.091

**А. Гурбанська, д-р філол. наук, проф.,
Київський національний університет культури і мистецтва**

ТАРАС ШЕВЧЕНКО І ГРИГОРІЙ СКОВОРОДА: ПЕРЕГУК ЕКЗИСТЕНЦІЙНИХ ВИМІРІВ ТВОРЧОСТІ

У статті крізь призму екзистенційної філософії простежено суголосся у сприйнятті Т. Шевченком та Г. Сковородою життєвих реалій, культивування обома авторами антропологічного й аксіологічного дискурсів художньої творчості, християнських та загальнолюдських моральних цінностей, боротьби за волю та здатності особистості реалізувати свої природні здібності.

Ключові слова: поезія, проза, повість, екзистенція, художній образ, персонаж, ціннісна орієнтація.

Проблема "Т. Шевченко і Г. Сковорода" в сучасному літературознавстві набуває особливої актуальності. Її початок пов'язаний із поетичним зізнанням Т. Шевченка у вірші "А. О. Козачковському": "І зроблю // Маленьку книжечку. Хрестами // І візерунками з квітками // Кругом листочки обведу // Та й списую Сковороду..." [6, 369]: ще з дитинства майбутній Кобзар захоплювався Г. Сковородою й переписував його твори з рукописного списку свого шкільного вчителя – дяка П. Рубана.

Спільне й відмінне у творчості Т. Шевченка і Г. Сковороди – об'єкт наукових студій Ю. Барабаша. Звернувшись, зокрема, до філософського аспекту цієї проблеми та наголошуючи на суттєвих розбіжностях між притаманним Г. Сковороді переважно філософським, а Т. Шевченкові – мистецьким способами осягнення світу, учений слушно відзначив "властиве обом антропоцентричне й екзистенційне сприйняття буття, переживання його як людського "буття-у-світі", з чим тісно пов'язаний спільний для обох митців "кордоцентризм, трактування – в дусі національної традиції – "серця" як основного осердя людської сутності" [1, 179]. І Т. Шевченко, і Г. Сковорода визнавали пріоритет універсальних принципів християнської моралі та сповідували постулат про самоцінність людської особистості, її права на індивідуальну